

Kutschariduse õppeasutustest Põlva rajoonis

Kutschariduse keskuseks, kus noored omandasid sellealaseid teadmisi ja oskusi, on Põlva rajoonis aastakümnete jooksul olnud Räpina.

Kool rapeti suletud Räpina põllumajandusliku gümnaasiumi arvuks, et rahuldada nõudisid kutscharidusega aednike põlvi. (19)

1. aug. 1935. a. avati Räpinas nelja-aastase õppeajaga aianduskool nimetusega "Räpina aiatööstuse kool".¹ Asutamisel oli kooli ülalpidajaks Räpina vallavalitsus, 1. augustist 1936 Võru Maavalitsus. Aianduskool oli ühisõppeasutus, s.t. siin õppis nii poeg kui tütarlapsi. 1. juulist 1938 nimetati õppeasutus Räpina Aianduskeskkooliks.

Kool paigutati Räpina nn. Sillapää lossi (ehit. 1842.a.), mis ümberhitustega kohandati õppeasutuse vajadusteks. Aianduskool (aianduskeskkool) valmistab õpilasi ette aedniku kutsele. Õpilastele anti põhjalikumad aianduslikku eri- ja üldharidust, õpetati aianduseala praktilisi oskusi (muuhulgas ka aedviljade töötlemise alal). Õppetööd soodustas kooli läheduses paiknev suur park ja aed koos katsetaluga.

1935/36. õppeaastat alustati I klassiga, kuhu astus 39 õpilast (21 poeg- ja 18 tütarlast).² Järgnevalt aveti igal aastal uus klassikomplekt, kasvas õpilaste arv. 1936/37. õ.-a. oli koolis 55 õpilast, 1937/38. õ.-a. - 80, 1938/39. õ.-a. - 108 ja 1939/40. õ.-a. - 115 õpilast.³ 1935/36. õ.-a. oli koolis kuus, 1939/40. õ.-a. 13 õppejõudu. Esimene lend - 21 noort aednikku - lõpetas aianduskeskkooli 1940. aasta kevadel.

Sotsialistlik revolutsioon 1940. aasta suvel tõi muudatusi kooli senisesse arengukäiku. Kaotati õppemaks ja vastuvõtuksamid. Untele alustele viidi õppe- ja kasvatustöö. Nõukogude Eesti alustati aiandustehnikumide organiseerimist. Neide moodustamisel võeti eeskujuks NSV Liidus tol ajal tegutsenud aiandustehnikumid, mis olid 3-aastase õppeajaga. Eesti NSV hariduse rahvakomissari otsusega muudeti Räpina Aianduskeskkool 15. veebruarist kahe-aastase õppeajaga Räpina Aianduskooliks. Senise aianduskeskkooli I klass loeti aiandustehnikumi eelklassiks, II klass aiandustehnikumi esimeseks ning III ja IV klass aiandustehnikumi teiseks ja kolmandaks klassiks. Et õpilaste vastuvõtt Räpina Aianduskooli lükatu edasi sügisele, jäid nimetatud neli klassi eriklasside nime all edasi töötama Räpina Aianduskooli juurde. Aiandustehnikumi klassidele kehtestati uus õppeplaan, 1. märtsiks koostati uued, ajutised õppeprogrammid.⁴

1941. aasta aprillis oli aiandustehnikumi klassides 110 õpilast: eelklassis - 28, I klassis - 37, II - 26 ja III klassis 19 õpilast. Õpilaskonnas oli poeglasi 61, tütarlasi 49.⁵

9. juunil 1941 kinnitas Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu põllumajanduslike õppeasutuste uue võrgu. Rāpinas nähti uuest õppeaastast ette kolme-aastase õppeajaga Rāpina Aiandustehnikumi avamine. Viimase juures pidi õppetgevust alustama ka 18-kuise õppeajaga Rāpina Põllumajanduse Mehhaniseerimise Kool.⁶

Olukorra muutis Suure Isamaasõja algus ja Eesti NSV okupeerimine saksa fašistlike vägede poolt. Aiandustehnikum ja põllumajanduse mehhaniseerimise kool jäid Rāpinas avamata. Kuna okupatsioonivõimud taaskohtestasid kodanluse aegse kooliseadusandluse, jätkas Rāpina 1. novembrist 1941 tegevust aianduskeskkool. 1941. aasta lõpul oli aianduskeskkoolis 110 õpilast.⁷

Õppetingimused olid okupatsiooniasustail rasked. Aianduskeskkooli hoone võeti sõjavõimude käsutusse, õppetööd organiseeriti

õhtupoolikuti kohaliku algkooli ruumes.

1942. aastal viisid okupatsioonivõimud läbi kutsehariduse ümberkorraldamise. Seoses sellega kujundati Räpina Aianduskeskkooli kaheastase õppeajaga kõrgemaks aianduskooliks, mis hakkas põhine-
ma gümnaasiumi alamastmel ja keskastme kutsekoolil. 1942/43. õ.-a. oli Räpina Kõrgemas Aianduskoolis 105, 1943/44. õ.-a. 72 õppijat.⁸

Kuni 1944. aastani lõpetas aianduskeskkooli ja kõrgema aiandus-
kooli kokku 36 õpilast (mittetäielikel andmeil). Aastail 1935-1940
ja 1941-1944 juhatas Räpina aianduskeskkooli ja kõrgemat aiandus-
kooli Endel Lamp.

1942. aastal avati Räpinas ja Põlvas kaheastase õppeajaga
õhtuti kaks kuni kolm korda nädalas töötavad nn. põllundusõpilaste
koolid. Õppijate arv nendes koolides oli väike. Räpina põllundus-
õpilaste koolis õppis 1942/43. õ.-a. näiteks ainult 15 õpilast.⁹

¹ Riigi Teataja 1935, nr. 33, art. 288.

² ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 46, leht 157.

³ Sealsamas, s.-ü. 50, lehed 4 ja 5; s.-ü. 52, leht 9; s.-ü. 55, leht 62.

⁴ ENSV ORKA, f. R-6, nim. 1, s.-ü. 297, lehed 261-262.

⁵ Sealsamas, leht 237.

⁶ Eesti NSV Teataja 1941, nr. 60, art. 962.

⁷ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 1, s.-ü. 208, leht 473.

⁸ Sealsamas, s.-ü. 226, leht 165; s.-ü. 252, leht 23.

⁹ Sealsamas, s.-ü. 208, leht 190.

¹⁰ Kutseharidus Eestis. Tallinn 1938, lk. 238.

Koostanud Ahto Kennik

aprill 1978

Kutschariduse õppeasutustest Põlva rajoonis

Pärast Eesti NSV vabastamist fašistlikust okupatsioonist alustati taas loovat ülesehitustööd. Okupatsiooniaegne kõrgem aianduskool reorganiseeriti 1944. aasta sügisel Rāpina Aiandustehnikumiks. Erialaks jäi varasema profiili kohaselt (puu- ja köögivilja) aiandus. 1944/45. õppeaastal (seisuga 1. märts 1945) õppis siin 67 õpilast.¹ 1945. aastal lõpetas tehnikumi esimene lend noorem-agronoomi.

Aegamööda hakkas kasvama tehnikumi õpilaste arv (vt. tab. 1). Parandati sõjahaavu, aasta-aastalt tugevdati materiaalselt õppebaasi. 1949/50. õppeaastast pikendati õppeaega neljale aastale. 1950. aastate keskel hakati keskkoolilõpetanutest moodustama eraldi õppegruppe, kes lõpetasid tehnikumi lühema õppeajaga. 1961. aastal avati kaugõppeosakond. Seoses üldise 8-klassilise koolikohustuse kehtestamisega hakati 1962. aastast põhikursusele õpilasi vastu võtma 8-klassilise kooli baasil. 1. juulist 1968 kannab õppeasutus Rāpina Sovhoostehnikumi nime. Tootmisalase väljaõppe tõhustamise huvides ühendati tehnikumiga Toolemaa konservitehas ja Kingissepa-nim. kolhoos. 1960. aastatel hakati tehnikumis ette valmistama ka iluaednikke-maastikukujundajaid (esimene lend 1963.a.). Ajavahemikul 1945-1974 on tehnikumist diplomi saanud 1656 aiandusagronoomi (vt. tab. 2).

Rāpina Aiandustehnikumi baasil on töötanud mitu lühiajalist kooli. 1944. aasta sügisel avati üheaastase õppeajaga Rāpina Kodu-

25

majanduskool, mis töötas kolm aastat. 1947. aasta suvel muudeti kodumajanduskool naispõllutöökooliks, järgmise aasta oktoobris aga Rāpina Aianduskooliks. Viimane oli keheaastase õppeajaga ja töötas kaks aastat. Aastail 1949-1957 töötas Rāpinas üheaastane põllumajanduskool, mis valmistas ette kolhooside tootmisbrigadire. Järgmisel kuulitatakse Rāpina Aianduse ja Märanduse kooli üheaastase eihanduse aaduum-mennium.

Tabel 1

Õpilaste arv Rāpina Sovhoostehnikumis a. 1944-1974 ²

	1944/ 45	1945/1946/ 46 47	1947/1948/ 48 49	1949/1950/1951/ 50 51 52	1952/ 53
Päev. osak.	67	64	62	82 79	83 109 117 129
Kaugõppeosak.	-	-	-	-	-
Kokku	67	64	62	82 79	83 109 117 129

	1953/ 54	1954/1955/ 55 56	1956/1957/ 57 58	1958/1959/1960/ 59 60 61	1961/ 62
Päev. osak.	134	134 147	178 174	198 228 225	242
Kaugõppeosak.	-	-	-	-	132
Kokku	134	134 147	178 174	198 228 225	374

	1962/1963/1964/1965/1966/1967/1968/1969/1970/1971/1972/1973/1974/ 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75
P. 253	273 267 278 282 316 294 309 336 347 349 351 334
K. 169	160 178 202 224 237 235 206 208 206 237 187 157
Kokku	422 433 445 480 506 553 529 515 544 553 586 538 491

Tabel 2

Lõpetanute arv Rāpina Sovhoostehnikumis a. 1945-1974 ³

1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
14	16	9	28	15	-	24	20	22	33	38	33	37	40	29

1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
58	32	31	26	74	62	99	81	140	118	88	118	130	105	136

K *Kõrre*

1656

Ajavahemikul 1.sept. 1944 - 1. mai 1948 juhatas Rápina koole Villem Raud, 1.maist 1948 - 15.okt. 1950 Artur Meos ja alates 15.oktoobrist 1950 Bernhard Kärbis (sünd. 1918). 1966. aastast on B. Kärbis Eesti NSV teeneline õpetaja.

Rápina tehnikumi ja koolide lõpetanuid töötab üle kogu Eesti. Enamik neist töötab oma erialal agronomide, aednike, brigadiride või oskustöölisena. Paljudest on kõrgema kooli lõpetamise järel saanud kas teadlased, õpetajad või juhivad edukalt tänapäeva suur-majandeid - kolhoose ja sovhoose. Rápina tehnikumi endistest kas-vandikest on teaduste doktorid Evald Randväli ja Linda Rannak, teaduste kandidaatideks on saanud Hugo Remmelg, Raimo Kõlli, Leo-pold Meensalu, Heino Lõiveke, Salme Suik jt.⁴ Aastail 1945-1947 õppis Rápina Aiandustehnikumis kirjanik Heino Kiik.⁵

¹ ENSV ORKA, f. R-10, nim. 10, s.-ü. 2, leht 29.

² Koostatud ENSV ORKA, f. R-10, nim. 10 leiduvate tehnikumi statistiliste algaruannete (kuni 1965. aastani) ja ENSV MN Statis-tika Keskvallitsuse dünaamiliste ridade (alates 1965. aastast) and-metel.

³ Kasutatud samu allikaid, mis viite 2 puhul.

⁴ Rápina Sovhoostehnikum. Tallinn 1974, lk. 5.

⁵ Eesti Kirjanduse Biograafiline Leksikon. Toimetanud E.Nirk ja E. Sõgel. Tallinn 1975, lk. 141.

Koostanud Ahto Kennik
aprill 1978.